

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง "กระบวนการนิเทศงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม : การศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนที่ได้รับรางวัลพระราชทาน" เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลในสนามวิจัยโรงเรียนวัดไร่ลี้ม และโรงเรียนวัดจันทร์สว่าง (ชื่อสมมติ) ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ได้รับรางวัลพระราชทานระดับประถมศึกษาขนาดใหญ่ และขนาดกลาง เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยอาศัยวิธีการสัมภาษณ์ การสังเกต และการศึกษาเอกสาร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการ และปัญหาการนิเทศงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งรายละเอียดของข้อค้นพบได้นำเสนอในบทที่ผ่านมา ในบทนี้จะได้กล่าวถึงสรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

ผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการและปัญหาการนิเทศงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม สรุปได้ดังนี้

โรงเรียนวัดไร่ลี้ม

1. งานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้

โรงเรียนเตรียมวางแผนเรื่องหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ โดยการประชุมปรึกษาหารือกัน ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของครูผู้สอน ศึกษานโยบายของโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ศึกษาเอกสารต่าง ๆ มีการจัดทำเอกสารหลักสูตร แผนการสอน คู่มือครู ใ้ครูในโรงเรียนได้ศึกษา ผู้รับผิดชอบ คือ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ หัวหน้าสายชั้น และหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ ระยะเวลาในการจัดเตรียมก่อนเปิดภาคเรียน ความรู้เกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ ส่วนใหญ่คณะครู

ได้รับจากการประชุมชี้แจง การเข้ารับการอบรม การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จากกรณีพิเศษ ของศึกษานิเทศก์อำเภอ ศึกษานิเทศก์จังหวัด และจากกรณีพิเศษภายใน มีการประชาสัมพันธ์ให้ ทุกฝ่ายทราบทั่วกัน โรงเรียนติดตามผลการใช้หลักสูตรที่ครูผู้สอน ได้ปฏิบัติในโรงเรียนจากคุณภาพ นักเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน การตรวจบันทึกการสอน กรณีพิเศษภายในของ โรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ

ปัญหาในเรื่องหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้ โรงเรียนประสบปัญหาเรื่อง เอกสารหลักสูตรไม่เพียงพอกับความต้องการของครู เช่น แผนการสอน คู่มือครู การแก้ปัญหา โรงเรียนประสานงานร่วมกับกลุ่มโรงเรียน จัดทำเอกสารหลักสูตรแจกให้กับคณะครูทุกคน

2. งานการเรียนการสอน

โรงเรียนมีการเตรียมวางแผนการเรียนการสอน โดยวิธีการประชุมปรึกษาหารือร่วมกันกับผู้ที่เกี่ยวข้อง ศึกษาข้อมูลสภาพปัญหาและความต้องการในแต่ละสายชั้น ศึกษานโยบายของโรงเรียนและหน่วยงานต้นสังกัด ศึกษาเอกสาร ศึกษาข้อมูลสรุปการดำเนินงานตามแผนงานปฏิบัติการในรอบปีที่ผ่านมา โรงเรียนมีการเตรียมวางแผนในเรื่อง การจัดครูเข้าสอน การจัดตารางสอน การเตรียมการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การสอนซ่อมเสริม เป็นต้น ผู้รับผิดชอบ คือ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ หัวหน้าสายชั้น และหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ โรงเรียนดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ เช่น การเตรียมการสอนจะมีการเตรียมสื่อการเรียนการสอน การทำแผนการสอนแต่ละรายวิชา ดำเนินงานร่วมกับกลุ่มโรงเรียน การทำบันทึกการสอน ครูผู้สอนทุกคนต้องทำบันทึกการสอน ให้ผู้บริหารโรงเรียนตรวจทุกสัปดาห์ การติดตามผลการจัดการเรียนการสอน จากกรณีพิเศษ ภายในโรงเรียน เช่น การสังเกต การสอบถาม การสัมภาษณ์ และการรายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

ปัญหาเรื่องงานการเรียนการสอน คือ จากกรณีสัมภาษณ์และการสังเกต การจัดการเรียนการสอนของครู บางส่วนยังไม่ปรับปรุงพฤติกรรมกรเรียนการสอนให้สอดคล้องกับ หลักสูตร การแก้ไข ประสานงานกับสำนักงานประถมศึกษาอำเภอ และสำนักงานกลุ่มโรงเรียน จัดประชุมอบรมเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอน ให้ครูเห็นแนวทางและให้มีการนิเทศการสอน อย่างสม่ำเสมอ

3. งานสื่อการเรียนการสอน

การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการกับการวางแผนเรื่องสื่อการเรียนการสอน เป็นหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ และเจ้าหน้าที่ห้องศูนย์สื่อการเรียนการสอน เป็นผู้รับผิดชอบ มีการเตรียมวางแผนโดยการประชุมปรึกษาร่วมกันกับผู้เกี่ยวข้อง ศึกษาข้อมูลและความต้องการในแต่ละสายชั้น โรงเรียนดำเนินการตามแผนด้วยการจัดซื้อจัดจ้างงบประมาณ จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ การผลิตสื่อการเรียนการสอนในโรงเรียน และให้ครูไปเข้ารับการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการผลิตสื่อการเรียนการสอน ส่วนมากใช้เวลาในช่วงปิดเทอม โรงเรียนมีการส่งเสริมให้ครูใช้สื่อประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และกระตุ้นให้เห็นความสำคัญ ด้วยการจัดให้มีห้องศูนย์สื่อการเรียนการสอนในโรงเรียน มีเจ้าหน้าที่คอยให้บริการทุกวัน การติดตามผลการใช้สื่อการเรียนการสอนใช้วิธีการ โดยการสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จากสมุดข่อยยืมสื่อการเรียนการสอน การสำรวจ การสอบถาม เป็นต้น

ปัญหาเรื่องสื่อการเรียนการสอน คือ คณะครูขาดทักษะ และเวลานื่องจากมีชั่วโมงสอนมาก ไม่มีเวลาในการผลิตสื่อและเตรียมสื่อการเรียนการสอน การแก้ปัญหาโรงเรียนเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ในการผลิตสื่อการเรียนการสอน และใช้เวลาช่วงปิดเทอม

4. การวัดผลและประเมินผล

โรงเรียนดำเนินการวัดผลและประเมินผลตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียน ให้การสนับสนุนในเรื่องงบประมาณ จัดหาเครื่องมือเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล แบบฟอร์มต่าง ๆ ที่ต้องใช้ในการวัดและประเมินผล ผู้รับผิดชอบ คือ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ หัวหน้าสายชั้น และหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ มีหน้าที่ให้ความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรในโรงเรียน จัดส่งครูไปเข้ารับการอบรม กำหนดแนวปฏิบัติ ปฏิทินปฏิบัติงานเกี่ยวกับการวัดและการประเมินผล ประสานงานร่วมกับกลุ่มโรงเรียนในด้านกำหนดอัตราส่วนของคะแนน การออกแบบทดสอบ และจุดประสงค์การเรียนรู้อะหว่างภาคเรียน โรงเรียนติดตามผลและประเมินผลจากการตรวจหลักฐานการวัด

และประเมินผล แล้วนำผลการประเมินมาปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอน และใช้เป็นข้อมูลในการจัดชั้นเรียน การแนะแนว การสอนซ่อมเสริม เป็นต้น

ปัญหาเรื่องการวัดและประเมินผลนั้น โรงเรียนไม่ประสบปัญหา เพราะคณะครูผ่านการอบรมเรื่องการวัดและประเมินผล จึงมีความรู้ความเข้าใจ สามารถดำเนินการวัดและประเมินผลได้เป็นอย่างดี

5. งานห้องสมุด

โรงเรียน มีการกำหนดนโยบายและวางแผนเกี่ยวกับการจัดห้องสมุดโรงเรียน โดยการสำรวจความต้องการของครูและนักเรียนในการจัดหาหนังสือ และวัสดุอุปกรณ์ประจำห้องสมุด จัดห้องสมุดเป็นเอกเทศโดยใช้ชั้นล่างของอาคารเรียน มีการจัดห้องสมุดให้เป็นศูนย์กลางความรู้ โดยการจัดหาสิ่งพิมพ์เอกสาร หนังสือ จากการรับบริจาค และงบประมาณทางราชการ เพื่อกระตุ้นให้ครูและนักเรียนเห็นความสำคัญของการอ่านและการค้นคว้า โรงเรียนกำหนดการดำเนินงานไว้ในโครงการ ซึ่งจัดทำเป็นปฏิทินปฏิบัติงานตลอดปีการศึกษาว่ามีกิจกรรมอะไรบ้าง แล้วปฏิบัติตามปฏิทินเพื่อการประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนทราบ เช่น การปฐมนิเทศนักเรียนแต่ละชั้น กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน การจัดสัปดาห์ห้องสมุด เป็นต้น ผู้รับผิดชอบคือ ผู้บริหารโรงเรียน เจ้าหน้าที่ห้องสมุด คณะกรรมการบริหารห้องสมุด ระยะเวลาในการจัดทำก่อนเปิดเทอม โรงเรียนติดตามผลงานห้องสมุดโดยผู้บริหารโรงเรียน และผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ จากการสังเกตการปฏิบัติงาน และการรายงานผลของเจ้าหน้าที่ห้องสมุดสิ้นปีการศึกษาจะสรุปผลให้คณะครูทุกคนทราบ แล้วนำผลมาปรับปรุงแก้ไข

ปัญหาเรื่องการดำเนินงานห้องสมุด คือ งบประมาณไม่เพียงพอในการจัดซื้อหนังสือ และวัสดุอุปกรณ์ การแก้ไข ทาทุนสนับสนุนจากชุมชน และขอรับบริจาคหนังสือ

6. งานนิเทศการศึกษา

การเตรียมการจัดการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนนั้น โรงเรียนมีการเตรียมการโดยผู้บริหารโรงเรียน จัดประชุมชี้แจงให้ครูเห็นความสำคัญและยอมรับการนิเทศ และศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของโรงเรียน ผู้รับผิดชอบในการนิเทศ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ

หัวหน้าสายชั้น และหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ คึกขานิเทศก์อำเภอ ในด้านการวางแผนนิเทศการสอน โรงเรียนจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการ วิธีการที่ใช้ในการนิเทศการสอน คือ การเยี่ยมชั้นเรียน การสังเกตการสอน การตรวจบันทึกการสอน และการประชุมชี้แจง เครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศการสอน คือ สมุดบันทึกการนิเทศ แบบสังเกตการสอนในชั้นเรียน กิจกรรมที่ใช้ในการนิเทศงานวิชาการ ส่วนใหญ่ใช้วิธีการเยี่ยมชั้นเรียน สังเกตการสอน การประชุมทางวิชาการประจำเดือน การให้คำปรึกษาหารือ และการศึกษาเอกสาร

ปัญหาในการจัดงานนิเทศการศึกษาในโรงเรียน คือ บุคลากรขาดความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการให้คำปรึกษา และเครื่องมือนิเทศการแก้ปัญหา โรงเรียนจัดประชุมชี้แจง อบรมเรื่องการนิเทศภายใน โดยประสานงานกับสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ

7. งานด้านการวางแผนและกำหนดวิธีดำเนินงาน

การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการเพื่อการวางแผนนิเทศงานวิชาการ โรงเรียนใช้วิธีการประชุม ปรึกษาหารือคณะครูในโรงเรียน ผู้รับผิดชอบในการวางแผนนิเทศงานวิชาการ คือ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ หัวหน้าสายชั้น หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ และคณะครูทุกคนมีส่วนร่วมในการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียน โรงเรียนจัดทำโครงการและดำเนินงานตามโครงการ ข้อมูลที่นำมาวางแผนนิเทศงานวิชาการ คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน จำนวนและอัตราการตกซ้ำชั้น เป็นต้น ขั้นตอนการดำเนินงานที่สำคัญ คือ การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการ กำหนดปัญหาและความต้องการ กำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมาย จัดทำปฏิทินปฏิบัติงาน กำหนดบุคลากรรับผิดชอบ และจัดทำแผนเป็นรูปเล่ม

ลักษณะโครงการในแผนงานวิชาการที่โรงเรียนจัดทำ ได้แก่ โครงการห้องสมุด งานการเรียนการสอน งานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน งานสื่อการเรียนการสอน งานส่งเสริมการสอน และงานวัดและประเมินผล การประเมินผลโครงการ โรงเรียนจะกำหนดระยะเวลา วิธีการและบุคลากรที่จะทำการประเมิน แล้วจัดทำรายงานผลการประเมิน

ปัญหาในการจัดงานด้านวางแผนและกำหนดวิธีดำเนินงาน คือ บุคลากรขาดความรู้ ความสามารถในการวางแผนนิเทศงานวิชาการ และไม่สามารถดำเนินงานตามโครงการได้ครบทุกโครงการ ตามเวลาที่กำหนด การแก้ปัญหาให้พิจารณาโครงการสำคัญที่ต้องดำเนินการก่อน

8. งานส่งเสริมการสอน

โรงเรียนดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมการสอน โดยยึดนโยบายและแผนปฏิบัติการของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ สภาพความพร้อมของโรงเรียนและชุมชนในท้องถิ่น กิจกรรมส่งเสริมการสอนที่โรงเรียนจัด ได้แก่ กิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน กิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน กิจกรรมการจัดอาหารกลางวัน กิจกรรมแข่งขันกีฬา-กรีฑานักเรียน กิจกรรมส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น โรงเรียนสนับสนุนส่งเสริมโดยการจัดบุคลากรให้คำแนะนำ เพื่อเพิ่มความรู้กับบุคลากรและผู้เกี่ยวข้อง การนิเทศติดตามและประเมินผล ใช้วิธีการสังเกตการปฏิบัติงาน การสอบถาม การรายงานผล แล้วนำผลที่ได้จากการประเมินมาปรับปรุงแก้ไข

ปัญหาการส่งเสริมการสอน คือ ขาดงบประมาณ อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ ที่เอื้ออำนวย เนื่องจากกิจกรรมตามนโยบายต้นสังกัดมีหลายกิจกรรม การแก้ปัญหา ผู้บริหารโรงเรียนขอความร่วมมือจากชุมชนและหน่วยงานต้นสังกัดให้พิจารณาสนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติม

9. การประชุมอบรมทางวิชาการ

โรงเรียนมีการวางแผนประชุมอบรมบุคลากรภายในโรงเรียนร่วมกับกลุ่มโรงเรียน สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด อย่างน้อย 1 ครั้งต่อภาคเรียน โดยมีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการอบรม นโยบายเกี่ยวกับการประชุมอบรม นโยบายเกี่ยวกับการประชุมอบรม การกำหนดรูปแบบการอบรม และเนื้อหาในการประชุมอบรม รวมทั้งสนับสนุนในเรื่องของงบประมาณโรงเรียนมีการติดตามผล โดยการสอบถามผู้เข้าประชุม สังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของผู้เข้ารับการอบรม และสังเกต

พฤติกรรมการสอนของครูในชั้นเรียนหลังการอบรม เรื่องที่จัดอบรม ได้แก่ เรื่องเกี่ยวกับการเรียนการสอน การจัดทำสื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล เป็นต้น

ปัญหาเรื่องการประชุมอบรมทางวิชาการ โรงเรียนมีปัญหาเรื่องงบประมาณมีน้อย ไม่สามารถส่งครูเข้ารับการอบรมได้ตามความต้องการการแก้ไข ผู้บริหารโรงเรียนจัดหางบประมาณเสริม และให้มีการถ่ายทอดความรู้ในเรื่องการอบรมในที่ประชุมให้ครูคนอื่นทราบ

โรงเรียนวัดจันทร์สว่าง

1. งานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้

โรงเรียนมีการเตรียมวางแผนเรื่องการนำหลักสูตรไปใช้ด้วยวิธีการประชุมปรึกษาหารือกัน เพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการ ศึกษานโยบายของโรงเรียน และต้นสังกัด มีการเตรียมเอกสารหลักสูตรต่าง ๆ เพื่อให้ครูศึกษาทำความเข้าใจ และประชาสัมพันธ์หลักสูตรให้ผู้ปกครองทราบด้วยการประชุมชี้แจง ผู้รับผิดชอบคือ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และคณะครู ความรู้เกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ คณะครูได้รับจากการประชุมชี้แจง จากการไปเข้ารับการอบรม ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จากการนิเทศของศึกษานิเทศก์อำเภอและศึกษานิเทศก์จังหวัด การดำเนินการนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตรของครูผู้สอน ใช้วิธีการเยี่ยมและสังเกตการสอนในชั้นเรียน จากผลสัมฤทธิ์ของการเรียนของนักเรียน จากการตรวจบันทึกการสอน และจากการรายงานผล

ปัญหาหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ โรงเรียนประสบปัญหาในเรื่องการจัดทำแผนการสอนในแต่ละกลุ่มประสบการณ์ เนื่องจากมีบุคลากรน้อย มีชั่วโมงสอนมากไม่มีเวลาในการจัดทำแผนการสอน การแก้ปัญหา โรงเรียนดำเนินการจัดทำแผนการสอน ร่วมกับสำนักงานกลุ่มโรงเรียน

2. งานการเรียนการสอน

โรงเรียนศึกษาข้อมูลสภาพปัญหาและความต้องการในแต่ละสายชั้น ศึกษา นโยบายของโรงเรียนและหน่วยงานต้นสังกัด ศึกษาเอกสารต่าง ๆ และการสรุป การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการในรอบปีที่ผ่านมา เพื่อวางแผนการเรียนการสอนในเรื่องการจัด

ครูเข้าสอน การจัดตารางสอน การเตรียมการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การสอนซ่อมเสริม เป็นต้น โดยใช้วิธีการประชุมร่วมกันกับผู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้รับผิดชอบ คือ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และครูวิชาการโรงเรียน ใช้เวลาก่อนเปิดภาคเรียน โรงเรียนดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ เช่น การเตรียมการสอนของครู จะมีการเตรียมสื่อการเรียนการสอน การจัดทำแผนการสอนแต่ละกลุ่มประสบการณ์ร่วมกับสำนักงานกลุ่มโรงเรียน การจัดทำบันทึกการสอน เป็นต้น โรงเรียนติดตามผลการเรียนการสอน จากการนิเทศภายในโรงเรียน ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียน และจากการรายงานผล

ปัญหาเรื่องการเรียนการสอน โรงเรียนมีปัญหาเรื่องการดำเนินงานไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ เนื่องจากหน่วยงานต้นสังกัดมีกิจกรรมเร่งด่วนให้โรงเรียนจัดทำเอกสารการแก้ปัญหา โรงเรียนให้ครูยืดหยุ่นปรับสภาพตามความเหมาะสม

3. งานสื่อการเรียนการสอน

โรงเรียนกำหนดนโยบายเรื่องสื่อการเรียนการสอนตามสภาพปัญหาของโรงเรียน และให้สอดคล้องกับนโยบายต้นสังกัด ผู้รับผิดชอบ คือ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน ครูวิชาการโรงเรียน และเจ้าหน้าที่ห้องสื่อการเรียนการสอน การวางแผนใช้วิธีประชุมบุคลากรในโรงเรียน แล้วกำหนดการดำเนินงานไว้ในโครงการต่าง ๆ ช่วงระยะเวลาดำเนินการระหว่างเปิดภาคเรียน และวันหยุดเสาร์อาทิตย์ โรงเรียนจัดหาสื่อการเรียนการสอนด้วยการจัดซื้อจากเงินงบประมาณ และคณะครูร่วมกันผลิตวิธีการส่งเสริมให้ครูใช้สื่อการเรียนการสอน คือ ประชุมอบรมชี้แจงให้ครูเห็นความสำคัญในการใช้สื่อประกอบการสอน การให้บริการจะมีเจ้าหน้าที่ประจำห้องศูนย์สื่อการเรียนการสอนคอยบริการทุกวัน โรงเรียนมีการติดตามผลการใช้สื่อการเรียนการสอน โดยใช้วิธีการสังเกตการสอน การตรวจบันทึกการสอนของครู เป็นต้น จากการสังเกตและศึกษาเอกสาร พบว่า คณะครูส่วนใหญ่ใช้สื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในห้องเรียนจะมีมุมสำหรับเก็บสื่อการเรียนการสอนที่ครูผลิตขึ้นเอง เพื่อสะดวกต่อการใช้

ปัญหาสื่อการเรียนการสอน โรงเรียนมีปัญหา คือ งบประมาณในการจัดซื้อสื่อการเรียนการสอนมีน้อย การแก้ไข คณะครูในโรงเรียนช่วยกันผลิตขึ้นเอง โดยขอความร่วมมือจากชุมชนในเรื่องของวัสดุท้องถิ่น

4. การวัดผลและประเมินผล

โรงเรียนดำเนินการวัดผลและประเมินผลตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียน ผู้รับผิดชอบ คือ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน ครูวิชาการโรงเรียน มีหน้าที่ชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลกับบุคลากรในโรงเรียน จัดทำเอกสาร คู่มือการปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลให้ครูได้ศึกษาค้นคว้า และกำหนดปฏิทินปฏิบัติงานไว้ตลอดปีการศึกษา ประสานงานกับสำนักงานกลุ่มโรงเรียนเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลให้สอดคล้องกับหลักสูตร เช่น การออกแบบทดสอบ การกำหนดคะแนนระหว่างภาคเรียน การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้แต่ละภาคเรียน เป็นต้น โรงเรียนมีการติดตามผลการดำเนินงานในเรื่องการวัดผลและประเมินผลจากการนิเทศกำกับให้ครูปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียน โดยประเมินผลจากหลักฐานผลการเรียนของนักเรียน แล้วนำผลมาเป็นข้อมูลในการจัดชั้นเรียน การแนะแนวและการสอนซ่อมเสริม

ปัญหาเรื่องการวัดและประเมินผล โรงเรียนไม่มีปัญหา เพราะบุคลากรในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจ และได้รับการอบรมเรื่องการวัดและประเมินผลกันทุกคน

5. งานห้องสมุด

การกำหนดนโยบายและวางแผนเกี่ยวกับการจัดห้องสมุด โรงเรียนมีการสำรวจความต้องการของบุคลากรในโรงเรียนเกี่ยวกับการจัดหาหนังสือ และวัสดุอุปกรณ์ประจำห้องสมุด จัดห้องสมุดเป็นเอกเทศ 1 ห้องเรียน และมีการจัดห้องสมุดให้เป็นศูนย์กลางความรู้ ด้วยการจัดหาสิ่งพิมพ์ เอกสาร หนังสือต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นให้ครูและนักเรียนเห็นความสำคัญของการอ่าน และค้นคว้า รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ การดำเนินงานเกี่ยวกับห้องสมุด จะดำเนินงานตามโครงการที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี มีการประชุมปรึกษาหารือร่วมกัน กำหนดกิจกรรมต่าง ๆ และการบริการ โรงเรียนมีการนิเทศติดตามผลด้วยการสังเกตการปฏิบัติงานของครูและนักเรียน สถิติผู้มาใช้ห้องสมุด โดยผู้บริหารโรงเรียน และจากรายงานผลการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ห้องสมุด

ปัญหาเกี่ยวกับงานห้องสมุด โรงเรียนประสบปัญหาเรื่องงบประมาณไม่เพียงพอ ในการจัดซื้อหนังสือ และวัสดุครุภัณฑ์ การแก้ปัญหา โรงเรียนหาทุนสนับสนุนจากชุมชน และ จัดทอดผ้าป่าหนังสือ

6. งานนิเทศการศึกษา

การเตรียมการจัดงานนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนนั้น โรงเรียนมีการเตรียมการโดยผู้บริหารโรงเรียนประชุมชี้แจงให้คณะครูเห็นความสำคัญและยอมรับการนิเทศศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหา ผู้รับผิดชอบ คือ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน ครูวิชาการโรงเรียนศึกษานิเทศก์อำเภอ

ส่วนการวางแผนการสอนนั้น โรงเรียนจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน ซึ่งวิธีการที่โรงเรียนใช้ในการนิเทศการสอน คือ การเยี่ยมชั้นเรียน การสังเกตการสอน การตรวจบันทึกการสอน และการประชุมชี้แจง เครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศการสอน คือ สมุดบันทึกการนิเทศ แบบสังเกตการสอนในชั้นเรียน

กิจกรรมที่ใช้ในการนิเทศงานวิชาการ คือ การเยี่ยมชั้นเรียน การสังเกตการสอน การประชุมทางวิชาการประจำเดือน การให้คำปรึกษา และการศึกษาดำรงและเอกสารทางวิชาการ

ปัญหาในการจัดงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน คือ บุคลากรในโรงเรียนขาดความรู้ และทักษะในการนิเทศ และมีปัญหาในเรื่องเวลา การแก้ปัญหา คือ จัดประชุมอบรมชี้แจง โดยประสานงานกับสำนักงานประถมศึกษาอำเภอและจังหวัด

๓๖

7. งานด้านการวางแผนและกำหนดวิธีดำเนินงาน

ในการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการเพื่อวางแผนการนิเทศงานวิชาการ โรงเรียนใช้วิธีการประชุมปรึกษาหารือบุคลากรในโรงเรียน ผู้รับผิดชอบ คือ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน ครูวิชาการโรงเรียน และคณะครูทุกคนมีส่วนร่วมในการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียน ตลอดจนจัดทำโครงการ และดำเนินงานตามโครงการ ข้อมูลที่นำมาใช้ในการวางแผนนิเทศงานวิชาการ ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียน อัตราการตกซ้ำชั้น และ โครงการต่าง ๆ ที่ส่งเสริมงานวิชาการ มีขั้นตอนการดำเนินงานวางแผนที่สำคัญ คือ ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ กำหนดปัญหาและความต้องการ กำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมาย จัดทำปฏิทินปฏิบัติงาน กำหนดบุคลากร ผู้รับผิดชอบ และจัดทำแผนเป็นรูปเล่ม โครงการในแผนงานวิชาการ โรงเรียนจัดทำ ได้แก่ โครงการเกี่ยวกับงานห้องสมุด งานการเรียนการสอน การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน งานส่งเสริมการสอน งานสื่อการเรียนการสอน และวัดผลและประเมินผล ผู้รับผิดชอบในการดำเนินงาน คือ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน ครูวิชาการโรงเรียน และ ผู้รับผิดชอบโครงการเป็นผู้ดำเนินงาน และประเมินผลโครงการ หลังจากปฏิบัติตามแผนแล้ว

ปัญหาในการจัดงานด้านการวางแผน และกำหนดวิธีดำเนินงาน คือ การดำเนินงานไม่เป็นไปตามแผน และระยะเวลาที่กำหนด เนื่องจากหน่วยงานต้นสังกัดได้มอบหมายภารกิจต่าง ๆ ให้กับทางโรงเรียนมาก การแก้ไข ให้ผู้รับผิดชอบโครงการเป็นผู้พิจารณาปรับยืดหยุ่นตามความเหมาะสม

8. งานส่งเสริมการสอน

โรงเรียนดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมการสอน โดยยึดนโยบายและแผนปฏิบัติการของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ สภาพความพร้อมของ โรงเรียนและชุมชนในท้องถิ่น กิจกรรมส่งเสริมการสอนที่โรงเรียนจัด ได้แก่ กิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน กิจกรรมส่งเสริมอาหารกลางวันในโรงเรียน กิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน กิจกรรมลูกเสือ-ยุวกาชาด เป็นต้น โรงเรียนสนับสนุนส่งเสริมการจัดกิจกรรมส่งเสริมการสอนด้วยการให้คำแนะนำปรึกษา ส่งครูเข้ารับการอบรมสัมมนา และเอื้ออำนวยในด้านต่าง ๆ การติดตามประเมินผล การจัดกิจกรรมส่งเสริมการสอนของโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนจะใช้วิธีการสังเกต การสอบถามและการรายงานผลการปฏิบัติงาน

ปัญหาการส่งเสริมการสอน โรงเรียนประสบปัญหาในเรื่องงบประมาณ ดำเนินการ อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ที่เอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมการสอน การแก้ไข ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม

9. การประชุมอบรมทางวิชาการ

โรงเรียนใช้วิธีการจัดประชุมอบรมทางวิชาการของโรงเรียนร่วมกับกลุ่มโรงเรียน สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เนื้อหาที่จัดอบรม เช่น การใช้และการผลิตสื่อการเรียนการสอน การใช้หลักสูตรเทคนิคการจัดการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล การจัดกิจกรรมส่งเสริมการสอน การนิเทศ และการจัดห้องสมุด โรงเรียนติดตามประเมินผลด้วยการพูดคุยสอบถามผู้เข้ารับการอบรม สังเกตการมีส่วนร่วมกิจกรรมของผู้เข้ารับการอบรม และพฤติกรรมการสอนในชั้นเรียนของผู้เข้าอบรมหลังการอบรม

ปัญหาการประชุมอบรมทางวิชาการ โรงเรียนประสบปัญหาเกี่ยวกับงบประมาณในการจัดประชุมอบรมทางวิชาการมีจำกัดไม่เพียงพอ และขาดสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ในการจัดประชุมอบรม การแก้ไข ขอความร่วมมือจากสำนักงานกลุ่มโรงเรียน และสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง "กระบวนการนิเทศงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม : การศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนที่ได้รับรางวัลพระราชทาน" จะเห็นได้ว่าโรงเรียนวัดไร่ลี้ม และโรงเรียนวัดจันทร์สว่าง มีการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการของโรงเรียน มีการวางแผน การปฏิบัติตามแผน และการประเมิน ตามขอบข่ายของงานวิชาการ 9 งาน คือ งานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ งานการเรียนการสอน งานสื่อการเรียนการสอน งานวัดและประเมินผล งานห้องสมุด งานนิเทศการศึกษา งานด้านการวางแผนและกำหนดวิธีดำเนินงาน งานส่งเสริมการสอน และงานประชุมอบรมทางวิชาการ ซึ่งมีประเด็นที่น่าสนใจควรนำมาอภิปรายดังต่อไปนี้

โรงเรียนวัดไร่ลี้ม

1. งานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้

จากการวิจัยพบว่า โรงเรียนจัดเตรียมเอกสารหลักสูตรที่จำเป็นต่อการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ หนังสือแบบเรียน คู่มือครู แผนการสอน หลักสูตร และเครื่องมือวัดจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยหน่วยงานต้นสังกัดแจกให้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ไพจิตร ศิสเสถียร (2530) ที่ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพการใช้หลักสูตร และเอกสารประกอบหลักสูตรของครูประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี พบว่า เอกสารหลักสูตรที่โรงเรียนจัดให้มี และใช้เป็นประจำ ได้แก่ หนังสือเรียน คู่มือครู/คู่มือการสอน และแผนการสอนเอกสารเหล่านี้ นับว่ามีความสำคัญต่อการนำหลักสูตรไปใช้ในระดับโรงเรียนเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้ องค์การ อินทรมพรรย (2532) ก็ได้กล่าวไว้ว่า เอกสารหลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญ และจำเป็นจะต้องมีไว้ในโรงเรียน เพื่อให้ครู ผู้บริหารโรงเรียน และผู้เกี่ยวข้องใช้เป็นคู่มือในการปฏิบัติงาน ส่วนการสร้าง ความเข้าใจกับบุคลากรในโรงเรียนเกี่ยวกับหลักสูตรนั้น โรงเรียนใช้วิธีส่งครูเข้ารับการอบรม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ภิญญ์ สายนุ้ย (2533) ที่ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา

ที่นักวิจัยมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 4 พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีการส่งครูเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตร ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าก่อนการนำหลักสูตรไปใช้ในแต่ละครั้งนั้น กรมวิชาการร่วมกับ กรมเจ้าสังกัดจะจัดอบรมครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นการเตรียมการก่อนการใช้หลักสูตร นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติยังมีนโยบายที่จะส่งเสริมให้ครูได้ เข้าใจและมีทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้วิธีการฝึกอบรม นอกจากจะส่ง ครูเข้ารับการอบรมแล้ว จากการวิจัยยังพบว่า โรงเรียนให้ครูศึกษาหลักสูตร และเอกสาร หลักสูตรด้วยตนเอง ซึ่งนับว่าเป็นวิธีการที่สะดวก ประหยัดงบประมาณและประหยัดเวลากว่า การฝึกอบรม และยังสอดคล้องกับความต้องการของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติ (2528) ที่ต้องการให้ครูศึกษาเอกสารหลักสูตร นับตั้งแต่หลักสูตรแม่บท คู่มือการใช้ หลักสูตร แนวการใช้หลักสูตร แผนการสอน คู่มือครู เอกสารประกอบการสอนอื่น ๆ และ เครื่องมือการวัดผลการเรียนรู้ เพื่อทำความเข้าใจและนำไปใช้ได้ถูกต้อง ส่วนการ ประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตรกับชุมชนนั้น จากการวิจัยพบว่า โรงเรียนใช้วิธีการประชุมชี้แจง และออกพบปะเยี่ยมเยียน ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2532) ได้ให้แนวคิดไว้ว่า การประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตร อาจทำได้หลายรูปแบบ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับกลุ่มคนและเป้าหมาย ส่วนการติดตามประเมินผลดูจากผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน และ จากการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

สำหรับปัญหาในเรื่องงานหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้จากการวิจัยพบว่า เอกสารหลักสูตรมีไม่เพียงพอ เนื่องจากงบประมาณในการจัดหา เอกสารหลักสูตรมีจำกัด ซึ่งงบประมาณดังกล่าวแต่ละ โรงเรียนจะได้รับตามสัดส่วนของจำนวนนักเรียน และต้องนำไป จัดหาสื่อวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการเรียนการสอน การแก้ปัญหาผู้บริหาร โรงเรียนประสานงาน กับกลุ่มโรงเรียนและสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เพื่อจัดทำเป็นเอกสารแจกให้ ครูได้ศึกษา

2. งานการเรียนการสอน

จากการวิจัยพบว่า โรงเรียนจัดครูเข้าสอน โดยคำนึงถึงความรู้ความสามารถ และความสนใจของครู ซึ่งสอดคล้องกับวิเชียร นพพลกรัง (2533) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารเป็นผู้จัดครูเข้าสอน โดยใช้ข้อมูล จากการสำรวจความต้องการ และคำนึงถึงความสามารถของครู การจัดครูเข้าสอน โดยวิธีนี้จะทำให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์สูงสุดจากการเรียนการสอน และครูแต่ละคนมีโอกาสได้ใช้ศักยภาพของตนให้เป็นประโยชน์ต่อการใช้หลักสูตรได้มากที่สุด ส่วนการจัดตารางสอนนั้น จากการวิจัยพบว่า คณะครูร่วมกันจัด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดขององค์การอินทรมพรรย (2532) ที่กล่าวไว้ว่า ครูควรได้ร่วมกันจัดทำตารางสอน เพราะจะได้มีโอกาสช่วยพิจารณาจัดทำตารางที่สมบูรณ์ ไม่บกพร่องในด้านใดด้านหนึ่ง และยังเปิดโอกาสในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันอีกด้วย เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่าวิธีการดังกล่าวจะให้ประโยชน์โดยตรงในการเรียนการสอน ทั้งนี้เพราะว่า ครูผู้สอนเป็นผู้ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด ย่อมทราบความต้องการ และความสนใจของเด็ก ได้ดีกว่าบุคคลอื่น ส่วนวิธีการจัดนั้น จัดตามโครงสร้างของหลักสูตรกำหนด ยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม สอดคล้องกับหลักการจัดตารางสอนของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529) ที่กล่าวไว้ว่า ควรจัดคาบเวลาเรียนให้สอดคล้องกับลักษณะกลุ่มวิชา พัฒนาการของเด็กและสามารถยืดหยุ่นได้นอกจากนี้จากการวิจัยยังพบว่า คณะครูในโรงเรียนทุกคนมีการเตรียมการสอน ซึ่งการเตรียมการสอนจะทำให้ครูทราบล่วงหน้าว่าจะให้เด็กเรียนรู้อะไร ให้เขาเรียนรู้สิ่งที่ต้องการโดยวิธีใด จะใช้วิธีการใดตรวจสอบว่านักเรียน เรียนรู้และเข้าใจสิ่งเหล่านั้นจริงหรือไม่ การเตรียมการสอน จึงเน้นกิจกรรมที่ต่อเนื่องกัน และต้องทำเป็นประจำ จะละเว้นหรือขาดไม่ได้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2528) และสอดคล้องกับแนวคิดของสมิตร คุณานุการ (2523) ที่กล่าวไว้ การเตรียมการสอนมีประโยชน์อยู่ 3 ประการ คือ ทำให้การสอนมีเป้าหมายที่แน่ชัด ครูรู้ขอบเขตของเนื้อหาจะต้องเตรียมไปสอน และช่วยให้ครูมีหลักในการประเมินการสอน ส่วนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น โรงเรียนจัดตามเนื้อหา ของบทเรียน แต่ยืดหยุ่นได้ตามเหตุการณ์ สภาพท้องถิ่น เน้นกระบวนการกลุ่ม นักเรียนเป็นศูนย์กลาง ยึดตามแผนการสอน คู่มือครูของกรมวิชาการ และสนับสนุนให้ครูนำผลการวัดและประเมินผล การเรียนมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน การดำเนินการดังกล่าวเป็นการช่วยให้

การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับหลักการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528) ได้กล่าวไว้ว่า หลักสูตรกำหนดแนวทางเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนที่จะให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายตามจุดประสงค์ โดยพยายามให้ผู้เรียนศึกษาคำตอบเองให้มากที่สุด ให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ตรง ได้ปฏิบัติจริง ได้ค้นคว้าทดลอง นอกจากนี้ยังเน้นการทำงานร่วมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำงานเป็นกลุ่ม ได้อภิปรายหาคำตอบหรือแก้ปัญหาโดยเอาสภาพของท้องถิ่นมาเป็นข้อมูลในการเรียนการสอน สำหรับการสอนซ่อมเสริม จากการวิจัยพบว่า โรงเรียนจัดเป็นโครงการสอนซ่อมเสริมเป็นกรณีพิเศษ โดยจัดสอนวันเสาร์ และมีการสอนซ่อมเสริมหลังการประเมิน จะเห็นได้ว่าโรงเรียนจัดการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับหลักสูตร ซึ่งกรมวิชาการ (2534) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร การสอนซ่อมเสริมเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอน ดังนั้น จึงได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของสถานศึกษาที่จะต้องจัดให้มีการสอนซ่อมเสริมให้แก่ผู้เรียนที่พบว่ามีความบกพร่องและสำหรับนักเรียนที่เรียนเก่ง วิธีการที่โรงเรียนใช้วินิจฉัยเด็กเพื่อจัดสอนซ่อมเสริม นั้น คือ การสังเกต ตรวจสอบแบบฝึกหัด ใช้ข้อทดสอบที่ครูสร้างขึ้น และการสัมภาษณ์ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวเป็นวิธีที่สะดวก และสามารถใช้ได้ทุกเวลา เป็นวิธีการที่สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528) ที่กล่าวไว้ว่า ก่อนที่ครูจะสอนซ่อมเสริมให้แก่เด็กคนใด ครูจะต้องสืบทราบสาเหตุของปัญหาทางการเรียนเสียก่อน เพื่อที่จะสอนซ่อมเสริมได้ถูกต้อง และวางแผนการสอนให้เหมาะสมกับปัญหาของเด็กคนนั้น

ปัญหาการจัดการเรียนการสอน จากการวิจัยพบว่า ครูไม่ปรับปรุงพฤติกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตร จากการสังเกตจะเห็นว่าครูบางส่วนมีความรู้ความสามารถในการสอนเป็นอย่างดี แต่ไม่สนใจที่จะปฏิบัติการสอนให้เป็นไปมีประสิทธิภาพ จะใช้วิธีการสอนแบบเก่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูต้องสอนหลายวิชาและหลายชั่วโมงเกินไป จึงทำให้ไม่暇จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้หลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สนิท เห่งาสุทธิ (2527) ที่พบว่า ปัญหาอย่างหนึ่งที่โรงเรียนประถมศึกษาประสบอยู่ในระดับสูง คือ ครูยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนที่เอื้อต่อแนวทางของหลักสูตร

3. งานสื่อการเรียนการสอน

จากการวิจัยพบว่า โรงเรียนมีนโยบายส่งเสริมให้ครูใช้สื่อการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ครูนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้และส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อ โดยโรงเรียนให้การสนับสนุนด้วยการจัดสรรงบประมาณ เพื่อจัดซื้อและซ่อมแซมงานสื่อการเรียนการสอน จัดหาวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอ และสะดวกในการใช้ รวมทั้งให้ครูเข้าอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการผลิตสื่อ นับว่าโรงเรียนเห็นความสำคัญของสื่อการเรียนการสอน ซึ่งจะช่วยให้การเรียนการสอน เข้าใจง่าย รวดเร็วและชัดเจนขึ้น (กิติมา ปรีดีติติก, 2532) การจัดเก็บและดูแลรักษาสื่อการเรียนการสอน โรงเรียนมีห้องศูนย์สื่อการเรียนการสอนเพื่อประสานงานและให้ความช่วยเหลือให้คำแนะนำแก่ครู รวมทั้งช่วยเหลือในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ด้วย ดังที่ กิติมา ปรีดีติติก (2532) ได้เสนอแนะไว้ว่า โรงเรียนควรจัดตั้งศูนย์สื่อการเรียนการสอน เพื่อช่วยในการจัดหา และให้ความสะดวกในการใช้ ซึ่งจะทำให้การจัดหา การเก็บรักษา และการบริการเป็นระบบ ทั้งยังทำให้การใช้สื่อการเรียนการสอนเป็นไปอย่างประหยัดและเกิดประโยชน์คุ้มค่า

ปัญหาสื่อการเรียนการสอน ที่โรงเรียนประสบ คือ สื่อและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนมีจำนวนไม่เพียงพอ สาเหตุสำคัญ คือ งบประมาณในการจัดซื้อน้อย ซึ่งโรงเรียนดำเนินการแก้ไข โดยให้ครูผลิตสื่อเองจะได้สื่อมากกว่าซื้อ ปัญหานี้สอดคล้องกับงานของ ศิริธร สุขโชใจ (2530) ซึ่งพบว่า ปัญหาด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนส่วนใหญ่ คือ ขาดงบประมาณในการจัดหาสื่อ วัสดุฝึก และอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ดี ทันสมัย และจำนวนมากพอ และสอดคล้องกับงานวิจัยของพจนาลัย เฝิงปาน (2534) ซึ่งพบว่า ในด้านสื่อการเรียนการสอน โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาวัสดุ อุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนไม่เพียงพอ จะเห็นได้ว่าปัญหาการขาดสื่อการเรียนการสอน เนื่องจากงบประมาณไม่เพียงพอเป็นปัญหาสำคัญที่โรงเรียนประสบ สำหรับแนวทางแก้ไขปัญหา นอกจากที่โรงเรียนดำเนินการไปดังกล่าวแล้วนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า แนวทางหนึ่งที่จะช่วยแก้ปัญหาได้ คือ การขอความร่วมมือจากชุมชน การดำเนินงานของโรงเรียนนั้น ถ้าจะอาศัยเงินงบประมาณทางราชการคงไม่เพียงพอ ควรได้รับความช่วยเหลือส่งเสริมจากชุมชนด้วย เนื่องจากโรงเรียนเป็นสถานที่บริการการศึกษา ให้แก่บุคคลในชุมชนนั้น ซึ่ง นพพงษ์ บุญจิตราตุลย์ (2529) กล่าวว่า ผู้บริหารและครูจำเป็น

ต้องทราบและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสมาคมต่าง ๆ และกลุ่มอิทธิพลในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ เพื่อหาทางดึงมาให้มีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียน

4. งานการวัดและประเมินผล

จากการวิจัยพบว่า โรงเรียนได้ดำเนินการตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ฝ่ายวิชาการรวบรวมระเบียบเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลการเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้ครูศึกษาและทำความเข้าใจ กำหนดแนวปฏิบัติในการวัดผลและประเมินผลของโรงเรียน เพื่อเป็นแนวทางให้ครูปฏิบัติได้ตรงกัน จัดทำปฏิทินปฏิบัติงานด้านวัดผลแจกครูทุกคน เพื่อให้ครูปฏิบัติงานได้ตรงเวลา การดำเนินการร่วมกับกลุ่มโรงเรียนในด้านการวัดผลและประเมินผล มีการจัดสร้างเครื่องมือวัดผลการเรียนการสอนในแต่ละภาคเรียน การกำหนดอัตราส่วนของคะแนนระหว่างภาคเรียนกับปลายภาคเรียน และการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ประจำภาคเรียน ส่วนใหญ่โรงเรียนจัดทำร่วมกับกลุ่มโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ภาณุไญย สายบุญ (2533) ที่พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ร่วมมือกับกลุ่มโรงเรียนในการจัดทำข้อสอบร่วมกัน ซึ่งการดำเนินงานในลักษณะนี้จะช่วยให้ได้เครื่องมือที่มีคุณภาพ ประหยัดทรัพยากร และเป็น การกำหนดมาตรฐานการวัดผลของทุกโรงเรียนในกลุ่มให้ใกล้เคียงกัน ดังที่ ลัดดาวัลย์ สงกา (2530) กล่าวถึง ความจำเป็นที่ต้องมีกลุ่มโรงเรียนว่า เพื่อให้โรงเรียนในกลุ่มเดียวกันได้ ช่วยเหลือกันให้มีมาตรฐานทางการศึกษาเท่าเทียมกัน ในส่วนของการนิเทศติดตามผล โรงเรียนจะนำผลจากการวัดและประเมินผลไปเป็นข้อมูลในการจัดชั้นเรียน การแนะแนว และการสอนซ่อมเสริม ซึ่งสอดคล้องกับพร้อมพรรณ อุดมสิน (2531) กล่าวว่า ผลจากการวัดและประเมินผลจะเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจของครูผู้สอนและนักการศึกษา เพื่อใช้ในการปรับปรุงวิธีการสอน การแนะแนว การประเมินผลหลักสูตรแบบเรียน การใช้อุปกรณ์การสอน ตลอดจนการจัดระบบบริหารทั่วไปของโรงเรียน และนอกจากนี้ยังช่วยปรับปรุงการเรียนของผู้เรียนให้เรียนได้ผลดียิ่งขึ้น

ปัญหาเรื่องการวัดและประเมินผล จากการวิจัยพบว่า โรงเรียนไม่ประสบปัญหา เพราะคณะครูผ่านการอบรม เรื่องการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 และฉบับปรับปรุง 2533 กันทุกคนจึงมีความรู้ความเข้าใจ สามารถดำเนินการวัดและประเมินผลได้เป็นอย่างดี

5. งานห้องสมุด

จากการวิจัยพบว่า โรงเรียนจัดห้องสมุดเป็นเอกเทศโดยใช้ชั้นล่างของอาคารเรียน และจัดมุมหนังสือตามห้องเรียนทุกห้อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของห้องสมุดเกี่ยวกับสถานที่ และบริเวณห้องสมุดของ ธาดาศักดิ์ วชิรปรีชาพงษ์ (2525) ที่กล่าวว่า อาคารห้องสมุดจำเป็นต้องมีสัดส่วน อาจใช้ส่วนใดส่วนหนึ่งของอาคารเรียน เพื่อเป็นที่เก็บรวบรวมหนังสือหรือวัสดุวัสดุต่าง ๆ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของภิญโญ สายัญญ์ (2533) ที่พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 4 ส่วนใหญ่จัดห้องสมุดเป็นเอกเทศ โดยใช้ห้องเรียน 1 ห้อง สำหรับบุคลากรที่รับผิดชอบในการให้บริการห้องสมุด จากการวิจัยพบว่า จัดให้ครูทำหน้าที่บรรณารักษ์ประจำ และมีคณะกรรมการบริการห้องสมุด พร้อมด้วยนักเรียนจำนวนหนึ่งผลัดกันรับผิดชอบงานห้องสมุด ส่วนช่วงเวลาที่เปิดบริการ พบว่า เปิดให้บริการตลอดวัน สำหรับกิจกรรมที่จัดเป็นกิจกรรมการเรียนการสอน โดยทำเป็นกิจกรรมตลอดปีการศึกษา ให้คณะครูทราบ และประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนทราบตามวันเวลาที่กำหนด ซึ่งนับว่าเป็นกิจกรรมที่ดี เพราะเป็นการฝึกฝนให้นักเรียนรู้จักใช้บริการห้องสมุด และรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ในส่วนของการบำรุงรักษาและซ่อมแซมหนังสือในห้องสมุด ครูบรรณารักษ์ คณะกรรมการและนักเรียนช่วยกันจัดทำ สำหรับวิธีประเมินผลการใช้ห้องสมุดประเมินจากการสังเกตการปฏิบัติงาน สถิติผู้มาใช้ห้องสมุด และจากการรายงานผล ซึ่งนับว่าเป็นวิธีการประเมินที่ทำให้ทราบถึงบรรยากาศและความก้าวหน้าในการดำเนินงานห้องสมุด

สำหรับปัญหาในการดำเนินงานห้องสมุด จากการวิจัยพบว่า งบประมาณในการจัดหาหนังสือ วัสดุ ครุภัณฑ์ไม่เพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของชลอ มงคลการุญย์ (2530) ที่ทำการศึกษาวิจัยปัญหาในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ซึ่งพบกับปัญหานี้เช่นกัน วิธีแก้ปัญหานี้ ผู้บริหารต้องตอบสนองต่อการจัดดำเนินงานของห้องสมุดในทุกด้าน เช่น จัดอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้เพียงพอ จัดหาหนังสือและวัสดุครุภัณฑ์ที่จำเป็นต้องใช้ ตลอดจนงบประมาณมาสนับสนุน

6. งานนิเทศการศึกษา

จากการวิจัยพบว่า โรงเรียนเตรียมการโดยผู้บริหารโรงเรียนจัดประชุมชี้แจงให้คณะครูเห็นความสำคัญ และยอมรับการนิเทศ และศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา ผู้รับผิดชอบในการนิเทศ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าสายชั้น หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ และศึกษานิเทศก์ การเตรียมการดังกล่าวมีความเหมาะสม เพราะการที่จะดำเนินการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้รับการนิเทศ หรือจะให้ผู้รับการนิเทศปฏิบัติงานอย่างใดก็จำเป็นจะต้องให้ความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่จะปฏิบัติเสียก่อน ซึ่งเป็นหน้าที่และอยู่ในความรับผิดชอบของผู้บริหาร ตลอดจนค้นหาปัญหาที่จำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไขโดยการนิเทศ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของพินัส หันนาคินท์ (2529) ที่กล่าวว่า ก่อนเริ่มการนิเทศจะต้องตรวจสอบความเป็นไปเกี่ยวกับการเรียนการสอน ทั้งนี้เพราะก่อนที่จะแนะนำช่วยเหลือแก้ปัญหาให้แก่ใคร ๆ นั้น จุดแรกที่ต้องทำก็คือ การพยายามสืบทราบให้แน่ชัดว่าปัญหานั้นคืออะไร และอะไรคือต้นเหตุของปัญหา ส่วนผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศภายในโรงเรียน ได้ผลดีที่สุดคือ ผู้บริหารโรงเรียน ทั้งนี้เพราะบุคคลดังกล่าวอยู่ในโรงเรียนใกล้ชิดครู วัณปัญหาของครู จึงน่าจะเป็นผู้สามารถให้คำแนะนำปรึกษาได้ตรงกับปัญหาและนำไปปฏิบัติได้ นอกจากนี้โรงเรียนยังส่งเสริมให้คณะครูมีส่วนร่วมในการจัดนิเทศการสอน และวิธีการที่นิยมใช้ในการนิเทศการสอน ได้แก่ การเยี่ยมชั้นเรียน การสังเกตการสอนในชั้นเรียน และการตรวจบันทึกการสอน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของพินพีเจ นิค้าวฒานานท์ (2533) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดนิเทศการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดลำปาง ผลการวิจัยพบว่า เทคนิคและวิธีการที่โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้คือ การสังเกตการสอน และการเยี่ยมชั้นเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการเยี่ยมชั้นเรียนเป็นเทคนิคที่สะดวกและสามารถทำได้ในเวลาค่อนข้างจำกัด แต่ถ้าจะให้การเยี่ยมชั้นเรียนได้ผลดีจะต้องมีเครื่องมือเกี่ยวกับการสังเกตพฤติกรรมควบคู่ไปด้วย (Harris, 1985)

ปัญหาที่พบในการจัดงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน พบว่า ชาติบุคกลางกรที่มีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ให้คำปรึกษา โรงเรียนไม่มีการสร้างสื่อ เครื่องมือนิเทศ จากการวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับผลการวิจัยของชิตเจน ไทยแท้ (2528) และสิร์ปราณี วาสุเทพรังสรรค์ (2532) ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่องพัฒนาการในการจัดการนิเทศ

การศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนขาดบุคลากรที่มีทักษะและความสามารถที่จะทำหน้าที่นี้เทศ จากการวิเคราะห์เอกสาร พบว่า หน่วยงานต้นสังกัดได้จัดทำเอกสารเผยแพร่และชี้แจงแนวทางในการดำเนินงานนี้เทศภายในโรงเรียนและจัดทำเครื่องมือนี้เทศแจกให้กับโรงเรียนดำเนินการ แต่โรงเรียนมิได้นำไปใช้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะไม่เข้าใจหรือไม่มั่นใจในการใช้ ซึ่งแฮร์ริส (Harris, 1985) กล่าวว่า การจัดทำเอกสารให้อ่านเป็นกิจกรรมการนี้เทศที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย จุดประสงค์เพื่อให้เกิดความรู้เท่านั้น ซึ่งในความจริงนั้นการที่จะให้บุคลากรเกิดทักษะในการปฏิบัติงานนั้น น่าจะใช้การประชุมปฏิบัติการซึ่งเป็นกิจกรรมที่ได้ผลกว่า วิธีการแก้ปัญหาดังกล่าว นอกจากจะจัดทำเอกสารการนี้เทศภายในโรงเรียนแล้ว ควรจัดประชุมนี้เทศพร้อมกับประชุมประจำเดือน และจัดอบรมการนี้เทศภายในอย่างจริงจัง

7. งานด้านการวางแผน และกำหนดวิธีดำเนินงาน

จากการวิจัยพบว่า โรงเรียนมีการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ เพื่อวางแผนนี้เทศงานวิชาการ โดยให้บุคลากรในโรงเรียนระดมสมองประชุมปรึกษาหารือกัน ผู้รับผิดชอบในการดำเนินงาน คือ ผู้บริหารโรงเรียน ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการวางแผน ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวนและอัตราการตกซ้ำชั้น การดำเนินการดังกล่าวจะเห็นได้ว่า โรงเรียนมีการดำเนินงานอย่างเป็นกระบวนการ มีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาที่จะวางแผนจัดทำโครงการ ดำเนินงานนี้เทศติดตามและประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2529) ที่กล่าวว่า การวางแผนโดยใช้ข้อมูลจากการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม ดำเนินการจะทำให้การวางแผนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังส่งเสริมสนับสนุนให้คณะครูในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโดยการให้บุคลากรระดมสมอง ซึ่งจะทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวางแผน สอดคล้องกับแนวคิดของแฮร์ริส (Harris, 1985) ที่กล่าวว่า การระดมสมอง (Brainstroming) เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเสนอแนวคิดวิธีแก้ปัญหา เป็นกิจกรรมกลุ่มซึ่งแต่ละคนจะแสดงความคิดออกมา และจะไม่มีกรอบปิดกั้นการวิเคราะห์วิพากษ์วิจารณ์แต่อย่างใด แต่ถ้าหากมีการกำหนดปัญหาหรือวางโครงสร้างที่ชัดเจน ก็ย่อมจะสามารถได้แนวความคิดต่าง ๆ มากมายในเวลาอันจำกัด ถึงแม้ว่าแนว

ความคิดที่สมาชิกเสนอขึ้น ไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้โดยตรง แต่แนวความคิดนั้นก็จะถูกนำไปผสมผสานให้เกิดแนวความคิดอื่นหรือเกิดแนวความคิดใหม่ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ ส่วนข้อมูลที่จำเป็นในการวางแผนนั้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของภิญโญ สายบุญ (2533) ที่กล่าวไว้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและจำนวนอัตราการตกซ้ำขึ้นเป็นข้อมูลที่สำคัญในการวางแผนพัฒนาโรงเรียนประถมศึกษา ส่วนลักษณะของโครงการในการวางแผนงานวิชาการนั้น โรงเรียนจัดโครงการเกี่ยวกับงานห้องสมุด งานการเรียนการสอน งานนิเทศการศึกษา งานสื่อการเรียนการสอน งานส่งเสริมการสอน และงานวัดและประเมินผล จากการวิจัยดังกล่าวจะเห็นได้ว่า โรงเรียนได้ดำเนินการครอบคลุมงานวิชาการในโรงเรียนตามที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กำหนด

ส่วนปัญหาจากการวิจัยพบว่า โรงเรียนมีปัญหา คือ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ในการวางแผนการนิเทศงานวิชาการ การดำเนินการแก้ไข ปัญหาในจุดนี้ หน่วยงานในระดับจังหวัดหรืออำเภอควรจัดให้มีการอบรมอย่างจริงจัง เพื่อให้โรงเรียนนำไปปฏิบัติได้จริงในโรงเรียน ผู้วิจัยเห็นว่าวิธีการอบรมที่ประหยัดและโรงเรียนสามารถให้ประโยชน์จากการวางแผนได้เต็มที่ ควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้ครูที่มีหน้าที่วางแผนลงมือปฏิบัติจริง โดยใช้สื่อการอบรมหลายชนิด เช่น สไลด์ เทปโทรทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนทุกขั้นตอน แล้วให้ผู้เข้าอบรมจัดทำแผนงานวิชาการที่ต้องปฏิบัติจริงในโรงเรียน มาโรงเรียนละ 1 โครงการ เพื่อทดสอบและสังเกตขั้นตอนการวางแผนของแต่ละโรงเรียน และควรจะให้การอบรมโรงเรียนละอย่างน้อย 3-4 คน ไม่ควรให้เฉพาะผู้บริหารโรงเรียนอบรมเท่านั้น เพราะเมื่อกลับไปถึงโรงเรียนผู้บริหารก็จะมอบให้ครูที่ไม่ได้เข้ารับการอบรมวางแผน ซึ่งจะเป็นปัญหาต่อเนื่องไม่มีที่สิ้นสุด

8. งานส่งเสริมการสอน

จากการวิจัยพบว่า การดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมการสอนของโรงเรียนนั้น ยึดนโยบายและแผนปฏิบัติการของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และคำนึงถึงสภาพความพร้อมของโรงเรียนเป็นหลัก ในแต่ละปีการศึกษาสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ จะกำหนดนโยบายและแผนปฏิบัติการประจำปีขึ้น เพื่อให้โรงเรียนในสังกัดนำไปเป็นกรอบในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน นโยบายดังกล่าวนี้ต้องมีความสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงาน

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยนำมาปรับเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน ซึ่งหลักการดังกล่าวสอดคล้องกับที่ ประภาพรรณ สุวรรณสุข (2526) ได้เสนอหลักการจัดกิจกรรมในโรงเรียนว่า การกำหนดนโยบายในการจัดกิจกรรมนั้นควรสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และนโยบายที่กำหนดขึ้นควรมาจากบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหารโรงเรียน ตัวแทนครู ผู้ปกครองและตัวแทนนักเรียน เป็นต้น ซึ่งจะทำให้การดำเนินการจัดกิจกรรมของโรงเรียนสอดคล้องกับความต้องการของทุกฝ่าย และสอดคล้องกับสภาพความพร้อมของโรงเรียนทำให้การจัดกิจกรรมของโรงเรียนบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กิจกรรมส่งเสริมหลักสูตรที่โรงเรียนจัด ได้แก่ กิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน กิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน กิจกรรมการจัดอาหารกลางวัน กิจกรรมแข่งขันกีฬา-กรีฑานักเรียน กิจกรรมส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม และได้กำหนดบุคลากรรับผิดชอบแต่ละกิจกรรม ตลอดจนกำหนดรายละเอียดของกิจกรรมไว้อย่างชัดเจน โรงเรียนได้ดำเนินการตามแนวทางที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530) กำหนดไว้ว่า โรงเรียนควรจัดกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนหรือส่งเสริมหลักสูตร นอกจากนี้ยังกล่าวไว้ว่าการจัดกิจกรรมอาหารกลางวันเป็นสิ่งสำคัญ และจำเป็นยิ่งต่อความเจริญเติบโตและพัฒนาการทุก ๆ ด้านของนักเรียน ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน ส่วนกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน เป็นการมุ่งให้นักเรียนปฏิบัติตาม กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของโรงเรียน รู้จักใช้สิทธิมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ กล้าแสดงออก รู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความคิดสร้างสรรค์ และรับผิดชอบต่อชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2528) จึงนับได้ว่า โรงเรียนดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรได้ครบถ้วนตามที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติต้องการ

ในด้านการจัดบุคลากร เพื่อดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมการสอน การให้คำแนะนำเพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมแก่บุคลากรที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องนั้น สอดคล้องกับแนวความคิดของประภาพรรณ สุวรรณสุข (2526) ที่ได้กล่าวถึงหลักการจัดกิจกรรมส่งเสริมการสอนว่า การเลือกครู เพื่อรับผิดชอบในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ควรดำเนินการโดยผู้บริหาร คณะครูและนักเรียนเป็นผู้คัดเลือก เพื่อให้ได้ครูที่มีความรู้ความสามารถตรงกับลักษณะกิจกรรม และผู้บริหารของโรงเรียนควรมีบทบาทในการให้การนิเทศแก่ครูในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการสอน เพื่อ

ให้ครูมีความรู้ทักษะ ตลอดจนเข้าใจระเบียบข้อบังคับ และถือปฏิบัติได้ถูกต้อง สำหรับการติดตามประเมินผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมของโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนใช้วิธีการต่าง ๆ แล้วนำผลที่ได้จากการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการจัดกิจกรรมส่งเสริมการสอนของโรงเรียนต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของเจริญ จิตวารินทร์ (2528) กล่าวว่า การประเมินผลการจัดกิจกรรมของโรงเรียน ควรใช้วิธีการประเมินหลาย ๆ วิธี และประเมินโดยสม่ำเสมอ ให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้รับทราบผลการประเมินว่าบรรลุวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด มีปัญหาขัดข้องอย่างไรบ้าง และควรมีการนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการจัดกิจกรรมต่อไป

ปัญหาในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการสอนนั้น จากการวิจัยพบว่า โรงเรียนขาดงบประมาณในการดำเนินงาน ขาดสถานที่วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ต่าง ๆ ที่เอื้ออำนวย เนื่องจากโรงเรียนได้จัดกิจกรรมตามที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนดครบถ้วน แม้ว่าบางกิจกรรมจะไม่ได้รับงบประมาณสนับสนุนก็ตาม จึงส่งผลให้ขาดวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ตามไปด้วย การแก้ปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทมากที่สุดที่จะแก้ปัญหาได้ โดยการขอความร่วมมือจากชุมชน และหน่วยงานต้นสังกัด ควรจะสนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติม

9. การประชุมอบรมทางวิชาการ

จากการวิจัยพบว่า การจัดประชุมอบรมทางวิชาการของโรงเรียนจะดำเนินการร่วมกับกลุ่มโรงเรียนสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เนื่องจากโรงเรียนยังไม่สามารถดำเนินการจัดอบรมได้ด้วยตนเอง สาเหตุคือ ขาดงบประมาณดำเนินการ จึงขาดความสามารถและความพร้อม ถ้ามีการจัดประชุมอบรมทางวิชาการจึงต้องจัดระดับกลุ่มหรือระดับอำเภอ เรื่องที่จัดส่วนใหญ่ ได้แก่ เรื่องเกี่ยวกับการเรียนการสอน การจัดทำสื่อ การวัดและประเมินผล และเรื่องเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา จะเห็นว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการที่จะส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครู ทั้งนี้จากการวิเคราะห์เอกสารของโรงเรียน พบว่า มีการประชุมทางวิชาการเป็นประจำทุกเดือน เพื่อปรึกษาหารือ และแก้ไขปัญหาร่วมกันตลอดจนเสนอแนะสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน และเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ผู้บริหารจัดขึ้นเพื่อ

ส่งเสริมการเรียนรู้การสอน และการทำงานของครูให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (กิตติมา ปรีดีติติก, 2532)

ส่วนปัญหาการจัดงานการประชุมอบรมทางวิชาการนั้น จากการวิจัยพบว่า โรงเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับงบประมาณในการจัดประชุมอบรมทางวิชาการมีจำกัดไม่เพียงพอ และขาดสื่อ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ในการจัดประชุมอบรม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิเชียร นพพลกรัง (2535) ที่พบปัญหานี้เช่นกัน วิธีการแก้ปัญหาที่ผู้วิจัยเห็นว่าหน่วยงานต้นสังกัดควรสนับสนุนงบประมาณให้โรงเรียน และกลุ่มโรงเรียนที่ต้องการจัดประชุมอบรม โดยพิจารณาจากข้อมูลสภาพปัญหาและความต้องการเป็นราย ๆ มิใช่จัดสรรให้ได้รับงบประมาณเท่ากันทุกโรงเรียน ทั้งนี้เนื่องจากสภาพปัญหาและความต้องการแตกต่างกัน ซึ่งบางโรงเรียนอาจไม่มีความจำเป็นต้องจัดประชุมอบรมเลย ในขณะที่เดียวกันบางโรงเรียนอาจมีความจำเป็นต้องจัดประชุมอบรม นอกจากนี้การติดตามประเมินผลครูที่เข้ารับการอบรมจากการวิจัยพบว่า ครูที่ไปอบรมต้องนำมาถ่ายทอดให้ครูคนอื่น ๆ ในโรงเรียนฟัง และให้ครูที่ไปอบรมจัดทำสรุปรายงานการไปประชุมอบรมให้ทราบทุกครั้ง นับว่าเป็นวิธีการที่ดี เพราะเป็นวิธีการควบคุมให้ครูที่ไปอบรมทางวิชาการตั้งใจจริงในการฝึกอบรม เพื่อที่จะได้นำความรู้กลับมาถ่ายทอดให้เพื่อนครูคนอื่นฟัง และนำความรู้ที่ได้รับกลับมาพัฒนาตนเอง

โรงเรียนวัดจันทร์สว่าง

1. งานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้

จากการวิจัยพบว่า โรงเรียนจัดเตรียมเอกสารหลักสูตรที่จำเป็นต่อการเรียนการสอน ได้แก่ หนังสือแบบเรียน คู่มือครู แผนการสอน หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) ซึ่งตรงกับ องค์การ อินทรมพรรย (2532) ได้กล่าวไว้ว่า เอกสารหลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญ และจำเป็นจะต้องมีในโรงเรียน เพื่อให้ครู ผู้บริหารโรงเรียน และผู้เกี่ยวข้องใช้เป็นคู่มือในการปฏิบัติงาน สำหรับการส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรก่อนนำหลักสูตรไปใช้นั้น โรงเรียนให้ครูศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรด้วยตนเอง และจัดส่งครูเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรที่ทางหน่วยงานต้นสังกัดจัดขึ้น ซึ่ง

สอดคล้องกับผลการวิจัยของภิญโญ สายบุญ (2533) ที่ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 4 พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ก็ใช้วิธีการส่งครูเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตร ทั้งนี้ เพราะว่าการนำหลักสูตรไปใช้ในแต่ละครั้งนั้น กรมเจ้าสังกัดจะจัดอบรมครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นการเตรียมการก่อนการใช้หลักสูตร นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติยังมีนโยบายที่จะส่งเสริมให้ครูได้เข้าใจและมีทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้วิธีการฝึกอบรม ดังนั้น สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดต่าง ๆ จึงได้จัดให้มีโครงการอบรมครูผู้สอน กลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ตามสภาพปัญหาและความต้องการในแต่ละท้องถิ่นเพื่อสร้างความรู้ และความเข้าใจ แก่ผู้ปฏิบัติงานให้เข้าใจตรงกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กิติมา ปรตติติก (2532) ที่กล่าวว่า การฝึกอบรมครูเป็นกิจกรรมที่ผู้บริหารจัดขึ้นเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนและการทำงานของครูให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้โรงเรียนได้มีการติดตามและประเมินผลความรู้ความเข้าใจของครู เกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ด้วยการสังเกตพฤติกรรมการสอนของครู ดูผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน การดำเนินการดังกล่าว เป็นการช่วยเหลือและแนะนำครูเพื่อให้การใช้หลักสูตรเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรในทุกกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ บุญมี เพลยอด (2529) ที่กล่าวว่า ควรจัดแนะนำและควบคุมดูแลการสอนของครูให้เป็นไปตามหลักสูตร มีการประชุมพิจารณาปัญหาต่าง ๆ ผู้บริหารต้องศึกษาหลักสูตรให้เข้าใจอย่างละเอียด เพื่อการนิเทศติดตามผลประเมินผลการใช้หลักสูตรในโรงเรียน

สำหรับปัญหาทางหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้ จากการวิจัยพบว่า มีปัญหาเรื่องการจัดทำแผนการสอนในแต่ละกลุ่มประสบการณ์ เนื่องจากมีบุคลากรน้อย ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า การจัดทำแผนการสอนตามลำพังทุกกลุ่มประสบการณ์ จะเป็นเรื่องที่ยุ่งยากและใช้เวลามาก ในการวิเคราะห์หาแนวทาง การแก้ปัญหาจึงควรจัดทำแผนการสอนร่วมกับกลุ่มโรงเรียน จึงจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ทำให้เกิดการระดมความคิดช่วยกันแก้ปัญหา ทั้งยังเป็นการแบ่งเบาภาระในการจัดทำของครูที่มีภารกิจมากอยู่แล้ว

2. งานการเรียนการสอน

จากการวิจัยพบว่า โรงเรียนจัดครูเข้าสอนตามความรู้ความสามารถ และความถนัดของครู ซึ่งสอดคล้องกับหลักการจัดครูเข้าสอนของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529) ที่กล่าวไว้ว่า การจัดครูเข้าสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 จำเป็นจะต้องพิจารณาคัดเลือกผู้ที่มีความสามารถเหมาะสมกับระดับของชั้นเรียน บรรจุเข้าไปเป็นครูประจำชั้น โดยคำนึงถึงความรู้ ความสามารถ ความถนัด อารมณ์ และนิสัยใจคอของครูแต่ละคนว่าเหมาะสมที่จะเข้าทำการสอนชั้นใด และสอดคล้องกับผลการวิจัยของวิเชียร นพพลกรัง (2533) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารเป็นผู้จัดครูเข้าสอน โดยใช้ข้อมูล จากการสำรวจความต้องการ และคำนึงถึงความสามารถของครู ซึ่งการจัดครูเข้าสอนโดยวิธีนี้ จะทำให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์สูงสุดจากการเรียนการสอน และครูแต่ละคนมีโอกาสดำเนิน ศึกษภาพของตนให้เป็นประโยชน์ต่อการใช้หลักสูตร ได้มากที่สุด ส่วนการจัดตารางสอนนั้น จากการวิจัยพบว่า คณะครูในโรงเรียนร่วมกันจัด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดขององค์การ อินทรมพรรย (2532) ที่กล่าวไว้ว่า ครูควรได้ร่วมกันจัดทำตารางสอน เพราะจะได้มีโอกาสช่วยกันพิจารณา จัดทำตารางที่สมบูรณ์ ไม่บกพร่องในด้านใดด้านหนึ่ง และยังเปิดโอกาสในการแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นร่วมกันอีกด้วย ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่าวิธีการดังกล่าวจะให้ประโยชน์ โดยตรงต่อการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้เพราะว่า ครูผู้สอนเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับนักเรียน มากที่สุด ย่อมทราบความต้องการ และความสนใจของเด็ก ได้ดีกว่าบุคคลอื่น และสอดคล้อง กับหลักการจัดตารางสอนของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528) ที่ กล่าวไว้ว่า การจัดตารางสอนผู้บริหารโรงเรียนควรถูกให้หัวหน้าฝ่ายวิชาการของโรงเรียน หรือคณะทำงานเป็นผู้จัดทำตารางสอน โดยผู้บริหารโรงเรียนควบคุมให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ การจัดทำตารางสอน นอกจากนี้ จากการวิจัยยังพบว่า คณะครูทุกคนทำบันทึกการสอนล่วงหน้า ก่อนทำการสอนทุกครั้ง ซึ่งการเตรียมการสอนนี้ จะทำให้ครูทราบล่วงหน้าว่าจะให้เด็กเรียนรู้อะไร โดยวิธีใด จะใช้วิธีการใดตรวจสอบว่า นักเรียนเรียนรู้อะไรและเข้าใจสิ่งเหล่านั้นจริง การเตรียมการสอนจึงเป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่องกันและต้องทำเป็นประจำจะละเว้นหรือขาดไม่ได้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2528) ส่วนการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนนั้น โรงเรียนจัดตามเนื้อหาของบทเรียน แต่ยืดหยุ่นได้ตามสภาพของท้องถิ่น เลือก

วิธีสอนที่เหมาะสมกับจุดประสงค์ และเนื้อหาวิชา และจัดตามความสนใจของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับที่กรมวิชาการ (2525) เสนอแนะไว้ว่า ให้โรงเรียนยึดเป็นแนวทาง คือ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต้องยึดจุดประสงค์ให้มีความสำคัญพอๆ กับการเรียน เน้นให้นักเรียนเป็นผู้แสดง ครูเป็นผู้กำกับ ให้นักเรียนเกิดความคิด ค้นหาความรู้ สรุป และตัดสินใจด้วยตนเอง เน้นภาคปฏิบัติควบคู่ไปกับภาคทฤษฎี ให้ครูใช้วิธีสอนหลาย ๆ รูปแบบตามความเหมาะสมของเนื้อหา กิจกรรม และสภาพผู้เรียน และจัดการสอนโดยเน้นกระบวนการกลุ่ม สำหรับการสอนซ่อมเสริม จากการวิจัยพบว่า โรงเรียนจัดสอนซ่อมเสริมประมาณสัปดาห์ละ 3 วัน โดยเพิ่มเวลาจากปกติ 1 ชั่วโมง และจัดวิธีสอนเป็นกลุ่มย่อย ซึ่งข้อดีของการจัดสอนเป็นกลุ่มย่อยนั้น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530) ได้กล่าวถึงข้อดีของวิธีนี้ว่า นักเรียนในแต่ละกลุ่มจะช่วยเหลือกันแก้ปัญหาความเข้าใจในบทเรียนซึ่งกันและกันร่วมมือกัน ไม่ทำให้ใครรู้สึกว่ามีปมด้อยหรือปมเด่น สำหรับการติดตามประเมินผล จากการวิจัยพบว่า โรงเรียนใช้วิธีการตรวจบันทึกการสอน สังเกตการสอน และการนิเทศการสอนการดำเนินการดังกล่าวเป็นการควบคุมดูแลเพื่อให้การดำเนินการสอนถูกต้องตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร การตรวจบันทึกการสอนเป็นการควบคุมเกี่ยวกับการเตรียมการสอน และการสังเกตการสอนเป็นการควบคุมดูแลพฤติกรรมในการสอนว่าดำเนินการเป็นอย่างไร เหมาะสมหรือไม่ จากประสบการณ์ของผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าการตรวจบันทึกเตรียมการสอนของครูให้เป็นไปตามแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรอย่างสม่ำเสมอ มีการสังเกตการสอนเป็นครั้งคราว มีการสำรวจปัญหาการสอนจากครู เป็นวิธีการควบคุมที่ส่งผลให้มีการปรับปรุงการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ปัญหาการจัดการเรียนการสอน จากการวิจัยพบว่า โรงเรียนมีปัญหาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ที่มีบทบาทกิจกรรมเร่งด่วนให้โรงเรียนดำเนินการ ซึ่งมีอยู่หลายกิจกรรม ทำให้การจัดการเรียนการสอนไม่เป็นไปตามกำหนดระยะเวลาที่วางไว้ ซึ่งจากผลการวิจัยแสดงว่า โรงเรียนมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ เป็นโรงเรียนที่มีชื่อเสียงเป็นที่เชิดหน้าชูตาของอำเภอและจังหวัด ดังนั้น เมื่อมีกิจกรรมหรือโครงการพิเศษต่าง ๆ ทางหน่วยงานต้นสังกัดจึงมอบหมายงานให้ ซึ่งเป็นการประชาสัมพันธ์โรงเรียนอีกทางหนึ่ง ผู้บริหารโรงเรียน และผู้รับผิดชอบโครงการควรมีการประชุมชี้แจงและปรับกิจกรรมให้เหมาะสมต่อไป

3. งานสื่อการเรียนการสอน

จากการวิจัยพบว่า โรงเรียนจัดซื้อสื่อการเรียนการสอน โดยใช้เงินงบประมาณของทางราชการที่จัดสรรมาให้ นอกนั้นให้ครูผลิตขึ้นใช้เอง และยืมจากศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนมาใช้ จะเห็นว่า การดำเนินการของโรงเรียนสอดคล้องตามแนวทางที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนด กล่าวคือ ได้จัดสรรงบประมาณค่าวัสดุการศึกษาตามรายหัวของนักเรียน เพื่อให้โรงเรียนจัดซื้อบางอย่างที่ผลิตเองไม่ได้ และจัดงบประมาณเพื่อให้ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนดำเนินการผลิตสื่อต้นแบบ เพื่อจัดบริการให้โรงเรียนภายในกลุ่มใช้ตามความต้องการ แต่จากประสบการณ์ของผู้วิจัย พบว่า งบประมาณที่ได้รับจัดสรรให้เพื่อจัดหาสื่อการเรียนการสอนมีจำนวนจำกัด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของชลอ มงคลการุณย์ (2530) ที่พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร มีปัญหาขาดงบประมาณในการจัดหาสื่อการเรียนการสอนเช่นเดียวกัน ทั้งนี้เป็นเพราะว่า โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติมีจำนวนมาก จึงทำให้งบประมาณที่ได้รับจัดสรรมาเพื่อจัดหาสื่อการเรียนการสอนมีไม่เพียงพอ การแก้ปัญหาดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528) ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า ครูสามารถสร้างและจัดหาสื่อการเรียนการสอนได้จากสิ่งแวดล้อม และวัสดุเหลือใช้ที่มีอยู่ในท้องถิ่น สำหรับการส่งเสริมให้ครูใช้สื่อการเรียนการสอนนั้น จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารจัดประชุม อบรม ชี้แจงให้ครูเห็นความสำคัญของการใช้สื่อการเรียนการสอน และจัดหาสื่อการเรียนการสอน จากการสัมมนาการศึกษาเอกสารและการสังเกตพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูจะใช้สื่อการเรียนการสอนตามวัสดุและสื่อการเรียนการสอนที่มีอยู่ และใช้เป็นประจำทุกครั้งที่สอน นับเป็นนิมิตหมายที่ดี เพราะการใช้สื่อการเรียนการสอนเป็นสิ่งสำคัญสำหรับครูในการใช้เป็นสื่อกลางระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้เร็วยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งผู้เรียนส่วนใหญ่ยังอยู่ในวัยเด็ก ยังไม่สามารถเข้าใจสิ่งที่เรียนนามธรรมได้เท่าที่ควรซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้สื่อการเรียนการสอน ทั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528) ได้ให้แนวทางในการใช้สื่อการเรียนการสอนไว้ว่า การใช้สื่อในการเรียนการสอนจะต้องใช้ให้เหมาะสมกับวิธีสอน จุดมุ่งหมาย จังหวะเวลา จิตวิทยาการเรียนรู้ และบุคลิกภาพของครูประกอบกัน

นอกจากนี้การเก็บบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอน จากการวิจัยพบว่า โรงเรียนมีห้องศูนย์สื่อการเรียนการสอนไว้บริการโดยเฉพาะ และมีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่รับผิดชอบดูแลรักษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกิติมา ปรีดีติติก (2532) ที่เสนอแนะไว้ว่า โรงเรียนควรจัดตั้งศูนย์บริการสื่อการเรียนการสอน เพื่อช่วยในการรักษา และให้ความสะดวกในการใช้ การดำเนินการดังกล่าว นอกจากจะเป็นการเก็บรักษาและให้บริการอย่างเป็นระบบระเบียบแล้ว ยังทำให้ครูสามารถใช้สื่อการเรียนอย่างประหยัดและเกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า สำหรับการติดตามและประเมินผลการสื่อการเรียนการสอน พบว่า โรงเรียนใช้วิธีการตรวจสอบ การสังเกต และจากการตรวจบันทึกการสอน

4. งานการวัดและประเมินผล

จากการวิจัยพบว่า โรงเรียนดำเนินการตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ฝ่ายวิชาการ รวบรวมเอกสารให้ครูศึกษาทำความเข้าใจในเรื่องการวัดและประเมินผล กำหนดแนวปฏิบัติในการวัดผลและประเมินผลของโรงเรียนเพื่อเป็นแนวทางให้ครูปฏิบัติได้ตรงกัน จัดทำปฏิทินปฏิบัติงานด้านวัดผลแจกครูทุกคนเพื่อให้ครูปฏิบัติงานได้ตรงเวลา การดำเนินการร่วมกับกลุ่มโรงเรียนในด้านการวัดผลและประเมินผล มีการจัดทำข้อตกลงของแต่ละชั้น แต่ละวิชาในแต่ละภาคเรียน กำหนดอัตราส่วนของคะแนน และจุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของภิญโญ สายบุญ (2533) ที่พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ร่วมมือกับกลุ่มโรงเรียนในการจัดทำข้อสอบร่วมกัน ซึ่งการดำเนินงานในลักษณะนี้จะช่วยให้ได้เครื่องมือที่มีคุณภาพ ประหยัดทรัพยากร และเป็นการกำหนดมาตรฐานการวัดผลของทุกโรงเรียนในกลุ่มให้ใกล้เคียงกัน นอกจากนี้ จากการวิจัยพบว่า ครุภัณฑ์ผลการวัดและประเมินไปใช้ปรับปรุงกิจกรรมการสอน และใช้เป็นข้อมูลในการจัดชั้นเรียน การซ่อมเสริม ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2528) ที่ว่าการวัดและประเมินผลเป็นกระบวนการหนึ่งของการเรียนการสอน เป็นกิจกรรมที่ช่วยปรับปรุงการเรียนการสอนของครู และนักเรียน

ปัญหาเรื่องการวัดและประเมินผลนั้น โรงเรียนไม่ประสบปัญหาเพราะคณะครูได้ผ่านการอบรม เรื่องการวัดผลและประเมินผลตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 และฉบับปรับปรุง 2533 จึงมีความรู้ความเข้าใจ และผู้บริหารให้ความสำคัญ ให้คำแนะนำ ทำให้สามารถดำเนินการวัดและประเมินผลได้เป็นอย่างดี

5. งานห้องสมุด

จากการวิจัยพบว่า โรงเรียนจัดห้องสมุดเป็นเอกเทศโดยใช้ห้องเรียน 1 ห้อง และจัดมุมหนังสืออยู่ในส่วนของห้องเรียนทุกห้อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของห้องสมุดเกี่ยวกับสถานที่ และบริเวณห้องสมุดของ ธาดาศักดิ์ วชิรปรีชาพงษ์ (2525) ที่กล่าวว่า อาคารห้องสมุดจำเป็นต้องมีสัดส่วน อาจใช้ส่วนใดส่วนหนึ่งของอาคารเรียน เพื่อเป็นที่เก็บรวบรวมหนังสือหรือวัสดุวัสดุต่าง ๆ สำหรับบุคลากรที่รับผิดชอบในการให้บริการห้องสมุด จากการวิจัยพบว่า จัดให้ครูทำหน้าที่บรรณารักษ์ประจำ และจัดเวรนักเรียนจำนวนหนึ่งผลัดกันรับผิดชอบงานห้องสมุด ส่วนช่วงเวลาที่เปิดบริการ พบว่า เปิดให้บริการในช่วงพักกลางวัน และตอนเช้าก่อนเข้าเรียน ก็นับว่าเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสม เพราะนักเรียนจะได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ สำหรับกิจกรรมที่จัดเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมาใช้บริการห้องสมุดนั้น เป็นกิจกรรมให้นักเรียนค้นคว้า รายงาน ซึ่งนับว่าเป็นกิจกรรมที่ดีเพราะเป็นการฝึกฝนให้นักเรียนรู้จักใช้บริการจากห้องสมุด ในส่วนของการบำรุงรักษา และซ่อมแซมหนังสือในห้องสมุด ครูบรรณารักษ์และนักเรียนจะเป็นผู้ดำเนินการเอง ครูคนอื่น ๆ ในโรงเรียนก็ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานอย่างอื่นแล้วจึงไม่มีเวลามาช่วย สำหรับวิธีประเมินผลการใช้ห้องสมุดประเมินจากสถิติผู้มาใช้บริการห้องสมุด การสังเกตการปฏิบัติงานของครูและนักเรียน ซึ่งนับว่าเป็นวิธีการประเมินที่จะทำให้ทราบถึงบรรยากาศและความก้าวหน้าในการดำเนินงานห้องสมุดในแต่ละรอบปี

สำหรับปัญหาในการดำเนินงานห้องสมุด จากการวิจัยพบว่า งบประมาณในการจัดหาหนังสือ วัสดุ-ครุภัณฑ์ไม่เพียงพอ แม้ว่าปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จะมีโครงการเกี่ยวกับห้องสมุดและจัดสรรงบประมาณเพื่อซื้อหนังสือให้โรงเรียนและกลุ่มโรงเรียนในสังกัด แต่ก็ยังไม่เพียงพอกับความต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชลอ มงคลการุญย์ (2530) ที่ทำการศึกษาวิจัยปัญหาในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ซึ่งพบกับปัญหานี้เช่นกัน วิธีแก้ปัญหา ผู้บริหารต้องตอบสนองต่อการจัดดำเนินงานของห้องสมุดในทุกด้าน เช่น จัดอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้เพียงพอ จัดหาหนังสือและวัสดุครุภัณฑ์ที่จำเป็นต้องใช้ ตลอดจนงบประมาณสนับสนุน

6. งานนิเทศการศึกษา

จากการวิจัยพบว่า โรงเรียนมีการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาจากข้อมูล ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และจัดประชุมชี้แจงให้ครูเห็นความสำคัญ และยอมรับ การนิเทศ วิธีการดังกล่าวถือว่ามีความเหมาะสมเพราะการที่จะดำเนินการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ผู้รับการนิเทศ หรือจะให้ผู้รับการนิเทศปฏิบัติงานอย่างไร จำเป็นจะต้องให้ความรู้ ความเข้าใจ ในสิ่งที่จะปฏิบัติเสียก่อน ซึ่งเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้บริหารโรงเรียน ตลอดจนค้นหา ปัญหาที่จำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไข โดยการนิเทศ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของพินส์ ทั่นนาคินท์ (2529) ที่กล่าวว่า ก่อนเริ่มการนิเทศจะต้องตรวจสอบความเป็นไปเกี่ยวกับการเรียน การสอน ทั้งนี้เพราะก่อนที่จะแนะนำช่วยเหลือแก้ปัญหาให้แก่ใคร ๆ นั้น จุดแรกที่ต้องทำก็คือ การพยายามสืบทราบให้แน่ชัดว่าปัญหานั้นคืออะไร และอะไรคือต้นเหตุของปัญหา ส่วนผู้ที่ทำ หน้าที่นิเทศภายในโรงเรียน ได้ผลดีที่สุด คือ ผู้บริหารโรงเรียน ทั้งนี้ เพราะผู้บริหารคือผู้ที่ อยู่ใกล้ชิดกับครู วิชาของครู จึงน่าจะเป็นผู้สามารถให้คำแนะนำปรึกษาได้ตรงกับประเด็น ปัญหา เพื่อให้ครูนำไปปฏิบัติได้ นอกจากนี้ โรงเรียนยังส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการ นิเทศภายใน จากการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนเป็นผู้นิเทศซึ่งกันและกัน ซึ่งนับว่าเป็นเรื่องที่ดียิ่ง เพราะว่าเป็นไปตามหลักการ และความต้องการของการนิเทศการศึกษาที่ต้องการให้ครู สามารถนิเทศตนเองและนิเทศซึ่งกันและกันได้ นอกจากนี้คณะครูยังมีส่วนร่วมในการวางแผน นิเทศ จัดทำปฏิทินการนิเทศ และดำเนินการนิเทศการสอน และวิธีการที่นิยมใช้ในการนิเทศ การสอน ได้แก่ การเยี่ยมชั้นเรียน การสังเกตการสอน ส่วนการจัดกิจกรรมนิเทศภายใน โรงเรียนนั้นใช้กิจกรรมการเยี่ยมชั้นเรียน การให้คำปรึกษาหารือ และการสังเกตการสอนใน ชั้นเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิมพ์ใจ นิคำวัฒนานนท์ (2533) ซึ่งทำวิจัยเรื่อง การจัดนิเทศการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำปาง ผลการวิจัยพบว่า เทคนิคและวิธีการที่โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้ในการนิเทศภายใน คือ การ สังเกตการสอน และการเยี่ยมชั้นเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการเยี่ยมชั้นเรียนเป็นเทคนิค ที่สะดวกและสามารถทำได้ในเวลาค่อนข้างจำกัด แต่ทั้งนี้หากการเยี่ยมชั้นเรียนได้ผลดี จะ ต้องมีเครื่องมือเกี่ยวกับการสังเกตพฤติกรรมควบคู่ไปด้วย (Harris, 1985)

ปัญหาการนิเทศการศึกษา จากการวิจัยพบว่า บุคลากรในโรงเรียนขาดความรู้ และทักษะในการนิเทศและปัญหาในเรื่องเวลาการแก้ไข ทางโรงเรียนได้ให้การช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ การให้เอกสารไปศึกษา ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่ายังไม่ได้ผลมากนัก ในเรื่องนี้สำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534) กล่าวไว้ว่า ในการสร้างความเข้าใจที่ ถูกต้องตรงกันเกี่ยวกับการนิเทศภายใน จะทำให้บุคลากรคลายความวิตกกังวล และพร้อมจะ ให้ความร่วมมือ แต่เนื่องจากธรรมชาติของบุคลากรในโรงเรียนมีแนวโน้มที่จะยอมรับบุคลากร ภายนอกมากกว่า ดังนั้นในการสร้างความเข้าใจ ผู้บริหารโรงเรียนอาจเชิญวิทยากรจาก ภายนอก เช่น ศึกษานิเทศก์อำเภอ ศึกษานิเทศก์จังหวัด หรือบุคคลอื่น ๆ ที่มีความรู้ความ สามารถเป็นที่ยอมรับนับถือมาให้ความรู้

7. งานด้านการวางแผน และกำหนดวิธีดำเนินงาน

จากการวิจัยพบว่า คณะครูทุกคนในโรงเรียนจะเป็นผู้ร่วมกำหนดนโยบายและ รับผิดชอบร่วมกันในการวางแผนงานวิชาการ มีส่วนร่วมในการจัดทำโครงการและศึกษาสภาพ ปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งที่ดี เพราะจะทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ต่อการวางแผนสอดคล้องกับแนวคิดของ แฮร์ริส (Harris, 1985) ที่กล่าวว่า การระดม สมอง (Brain Storming) เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเสนอแนวคิด วิธีแก้ปัญหา เป็น กิจกรรมกลุ่มซึ่งแต่ละคนจะแสดงความคิดเห็นออกมา และจะไม่มีกรอบปราย ไม่มีกรอบวิเคราะห์ วิชาหรือวิจารณ์แต่อย่างใด แต่ถ้าหากมีการกำหนดปัญหาหรือวาง โครงสร้างที่ชัดเจน ก็ย่อมจะ สามารถได้แนวความคิดต่าง ๆ มากมายในเวลาอันจำกัด ถึงแม้ว่าแนวความคิดที่สมาชิก เสนอนั้นไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้โดยตรง แต่แนวความคิดนั้นก็จะถูกนำไปผสมผสานให้เกิด แนวความคิดอื่นหรือเกิดแนวคิดใหม่ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ ส่วนข้อมูลที่ใช้ในการวางแผน งานวิชาการ จากการวิจัยพบว่า โรงเรียนใช้ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจำนวนและอัตราการ เข้าชั้นของนักเรียน สถิติการมาเรียนของนักเรียน แผนงาน/โครงการของสำนักงานการ ประถมศึกษาอำเภอ และกลุ่มโรงเรียน โครงการที่ส่งเสริมงานวิชาการ สถิติการใช้สื่อและ ห้องสมุด ผลจากการนิเทศ ดังที่กล่าวมาจะเห็นว่าเป็นข้อมูลที่ครอบคลุมงานวิชาการของ โรงเรียน และสอดคล้องกับที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2532) ได้

กำหนดกล่าวไว้ คือ ในการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการในการวางแผนงาน วิชาการของโรงเรียนควรใช้ข้อมูลดังต่อไปนี้ คือ ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวนนักเรียน ยอดรวมแสดงผลการสอบรายปี สถิติการมาเรียนของนักเรียน จำนวนและอัตราการเข้าชั้นของ นักเรียนสื่อการเรียนการสอนประจำห้องเรียน จำนวนและประเภทสื่อ ลักษณะการสอนงาน เลือกลักษณะการนิเทศภายใน ลักษณะการสอนซ่อมเสริม โครงการต่าง ๆ ที่ส่งเสริมวิชาการ จำนวนเอกสารหลักสูตร จำนวนหนังสือในห้องสมุด และนโยบายของหน่วยงานระดับสูงกว่า โรงเรียน นอกจากนั้นการปฏิบัติตามแผนจากการวิจัยพบว่า โรงเรียนใช้วิธีการประชุมชี้แจง โครงการ จัดทำปฏิทินปฏิบัติงาน ใ้คำปรึกษาหารือ และประเมินผลหลังจากการปฏิบัติงาน เสร็จสิ้นแล้ว

ส่วนปัญหาจากการวิจัยพบว่า โรงเรียนประสบปัญหา ระยะเวลาในการ ดำเนินงานไม่เป็นไปตามกำหนด เนื่องจากหน่วยงานต้นสังกัด มีงานกิจกรรมต่าง ๆ ให้ โรงเรียนรับผิดชอบเป็นประจำ จากการวิจัยแสดงว่า โรงเรียนได้รับความไว้วางใจจาก หน่วยงานต้นสังกัด เนื่องจากเป็นโรงเรียนที่มีความพร้อมในด้านต่าง ๆ สูง อีกทั้งเป็นการ ประชาสัมพันธ์โรงเรียนจึงมอบหมายงานต่าง ๆ ให้ทำเป็นประจำ ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียน และผู้รับผิดชอบโครงการจะต้องประชุมชี้แจงผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมกันพิจารณาแก้ไขการดำเนินงาน ตามโครงการต่าง ๆ ให้เหมาะสม

8. งานส่งเสริมการลอน

จากการวิจัยพบว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่โรงเรียนจัด ได้แก่ กิจกรรม ส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน กิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน กิจกรรมลูกเสือ-ยุวกาชาดซึ่ง จะเห็นได้ว่า โรงเรียนได้ดำเนินการตามแนวทางที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติ (2530) กำหนดไว้ว่า โรงเรียนควรจัดกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ เพื่อสนับสนุน หรือส่งเสริมหลักสูตร นอกจากนั้นยังได้กล่าวไว้ว่า การจัดบริการสุขภาพอนามัยและอาหาร กลางวันเป็นสิ่งสำคัญ และจำเป็นยิ่งต่อการเจริญเติบโตและพัฒนาการทุก ๆ ด้านของนักเรียน ซึ่งส่งผลต่อสุขภาพการจัดการเรียนการสอน ส่วนการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยใน โรงเรียน เป็นการมุ่งให้นักเรียนปฏิบัติตามกฎ ระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน รู้จักใช้สิทธิ

มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ กล้าแสดงออก รู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ และรับผิดชอบต่อชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2528) จึงนับได้ว่าโรงเรียนได้ดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรได้ครบถ้วนตามที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติต้องการ สำหรับวิธีการส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรนั้น จากการวิจัยพบว่า ใช้วิธีการส่งครูเข้ารับการอบรมสัมมนาทางวิชาการ กระตุ้นและสร้างแรงจูงใจให้ครูจัดกิจกรรม และจัดหาวัสดุอุปกรณ์อำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรม การดำเนินการดังกล่าวนับว่ามีความเหมาะสมยิ่ง เพราะจะช่วยกระตุ้นให้ครูมีความรู้เพิ่มเติมสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรม ส่วนผู้ทำหน้าที่ประเมินผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการสอน จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารเป็นผู้ประเมินด้วยการสังเกต การสอบถาม และพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ของกิจกรรมที่จัด

ปัญหาในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการสอน จากการวิจัยพบว่า โรงเรียนขาดงบประมาณในการดำเนินงาน ขาดสถานที่วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ต่าง ๆ ที่เลือกอำนวยความสะดวก เนื่องจากโรงเรียนได้จัดกิจกรรมตามที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนดครบถ้วน ซึ่งมีหลายกิจกรรมมาก บางกิจกรรมไม่มีงบประมาณจัดให้จึงส่งผลให้ขาดวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ตามไปด้วย การแก้ปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนควรจะขอความร่วมมือจากชุมชน และหน่วยงานต้นสังกัดสนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติม

9. การระดมอบรมทางวิชาการ

จากการวิจัยพบว่า โรงเรียนจัดระดมอบรมทางวิชาการร่วมกับกลุ่มโรงเรียน และสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เนื่องจากโรงเรียนไม่สามารถดำเนินการจัดอบรมได้ด้วยตนเอง สาเหตุ คือ ขาดงบประมาณดำเนินการ และจำนวนบุคลากรของโรงเรียนมีน้อย จึงขาดความสะดวกและความพร้อม เรื่องที่จัดระดมอบรมเป็นเรื่องเกี่ยวกับการเรียนการสอน การจัดทำสื่อ การนิเทศการศึกษา จะเห็นว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนางานวิชาการที่จะส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครู เนื่องจากการระดมอบรมทางวิชาการดังกล่าวเป็นการปรึกษาหารือเพื่อสร้างความเข้าใจของครู เพิ่มความรู้ความเข้าใจ และเพื่อทราบแนวทางการดำเนินงานเกี่ยวกับงานวิชาการ เวลาที่จัดการระดมอบรมจะจัดตอนปิดเทอม ผู้วิจัยเห็นว่า

เป็นการดี เพราะจะไม่กระทบถึงเวลาที่ครูได้วางแผนการสอนไว้เต็มเวลาแล้ว ทั้งนี้จากการวิเคราะห์เอกสารของโรงเรียน พบว่า มีการประชุมทางวิชาการเป็นประจำทุกเดือน เพื่อปรึกษาหารือ และแก้ไขปัญหาาร่วมกันตลอดจนเสนอแนะสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน และเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ผู้บริหารจัดขึ้นเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอน และการทำงานของครูให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ส่วนปัญหาการจัดการประชุมอบรมทางวิชาการนั้น จากการวิจัยพบว่า โรงเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับงบประมาณในการดำเนินงาน ขาดสื่อ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ในการจัดประชุมอบรม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิเชียร นพพลกรัง (2535) ที่พบปัญหานี้เช่นกัน การแก้ปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่า หน่วยงานต้นสังกัดควรสนับสนุนงบประมาณให้โรงเรียน และกลุ่มโรงเรียนที่ต้องการจัดประชุมอบรม โดยพิจารณาจากข้อมูลสภาพปัญหาและความต้องการเป็นโรงเรียนไป

ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้กระบวนการนิเทศงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จ จึงมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้

1.1 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม ควรจัดอบรมสัมมนาหรือประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อเพิ่มความรู้ความเข้าใจในเรื่องกระบวนการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน ให้กับผู้บริหารโรงเรียน และคณะครูในโรงเรียนให้ทั่วถึง อย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ

1.2 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม ควรให้การสนับสนุน และเสริมกำลังใจแก่โรงเรียนในด้านการดำเนินงานกระบวนการนิเทศงานวิชาการในโรงเรียน โดยศึกษานิเทศก์ ควรไปให้คำแนะนำข้อเสนอแนะ ให้ความช่วยเหลือ โดยเฉพาะขั้นตอนการวางแผน การเขียนโครงการ การประเมินผลโครงการ เป็นต้น

1.3 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม ควรจัดให้มีการวัดผลปลายภาคเรียน โดยใช้ข้อสอบร่วมกันทั้งจังหวัด เพื่อวิเคราะห์ผลข้อมูลในการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนในจังหวัด

1.4 โรงเรียนวัดไร่สั้ม และโรงเรียนวัดจันทร์สว่าง ควรเน้นการประชาสัมพันธ์ การใช้หลักสูตร เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ผู้ปกครองนักเรียน ชุมชน และบุคคลในวงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามกระบวนการต่าง ๆ ของหลักสูตร มีความสะดวกและได้รับความร่วมมือมากขึ้น

1.5 โรงเรียนวัดไร่สั้ม และโรงเรียนวัดจันทร์สว่าง ควรดำเนินการจัดหาเอกสารหลักสูตร คู่มือครู และเอกสารทางวิชาการต่าง ๆ ให้ครบถ้วนและมีจำนวนเพียงพอ เพื่อให้ครูในโรงเรียนศึกษาความรู้ และผู้บริหารโรงเรียนควรกระตุ้นให้ครูในโรงเรียนสนใจที่จะศึกษาค้นคว้าจากเอกสารที่แจกให้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษากระบวนการนิเทศงานวิชาการในโรงเรียน ในสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอื่น ๆ ในเชิงคุณภาพ

2.2 ควรมีการศึกษากระบวนการนิเทศงานวิชาการในโรงเรียน ในเขตการศึกษาต่าง ๆ เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่ครอบคลุม มากขึ้น และสามารถนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียน โดยทั่วไป